

Rend- Tartományi Közlöny

A KAP. SZ. JÁNOSRÓL NEVEZETT FERENCRENDI TARTOMÁNY

HIVATALOS KÖZLÖNYE

1914. Julius-Augusztus-Szeptember.

A FÖTISZTELENDŐ P. PROVINCIALIS MEGBIZÁSÁBÓL SZERKESZTI:

P. PESTI EMMÁNUEL

GYÖNGYÖSI HÁZFÖNÖK, THEOLOGIAI TANÁR.

Kiadótulajdonos: A Kap. Sz. Jánosról Nev. Ferencrendi Tartomány Főnöksége Gyöngyösön.

Kedves Testvérek!

A békés munkálkodás ellenségei hatalmi vágyaiktól elkapatva ádáz háboruba keverték hazánkat és a szent és csendes békességet felülülva egy évezredes szenvedéseink, izzadságunk és munkánk gyümölcsét akarják tőlünk elrabolni! Iteporva nemcsak hazánkat, hanem a mi szent Egyházunkat is, azt az Egyházat, mely a középkor zivatarain át fölnevelte és nagygyá tette nemzetünket és a melynek kebelén mi oly édes és vigasztaló nyughelyet nyertünk. A jelen háboru Kedves Testvérek nem csak a barbár szlávok orvtámadása a nyugati művelt szlávok és germán népek ellen, hanem egyszersmind a keleti szakadár egyház merénylete a mi apostoli Egyházunk ellen, mely egyedül vetette meg Európa népei műveltségének és kulturájának alapjait és a melynek áldásait mindnyájan élvezzük. A barbár ellenség győzelme nemcsak Monarchiánknak és hazánknak vesztét jelentené, hanem egyszersmind rab-szolga bilincsekbe verné az anyaszentegyházat is, a mely mindig fölemelte szavát a zsarnokok tulkapásai ellen és a mely folyton élesztette a szabadság szellemét a népekben. Az oltár és haza forognak tehát veszedelemben, a miért is jogos, sőt kötelező fegyvereink használata, mert hisz legszentebb érdekeink forognak veszélyben, a melyek ha elvesztek, mindent elveszítettünk. Mikor tehát az egész ország fegyverkezik, mikor a mi testvéreinknek egy része is elhagyva a zárda csendjét a harcmezőre vonult, részint, hogy ott sajátkezüleg küzdjön, részint pedig, hogy a küzdő hadfiaknak lelki vigaszt nyújtson; az itthonmaradottakat is csatába szólítom. Itthon a mi számunkra szintén nagy csatamező maradt, részint az eltávoztottakat kell helyettesíteni és kétszeres mun-

kát végezni, részint pedig a számtalan sok szomorodott szivet a hit magasztos vigaszával fölemelni és a szükségét szenvedőket támogatni. Ha valaha szükség volt kinyitni az Egyház vigaszainak kifogyhatlan kincstárát, úgy ez az idő most elérkezett. Álljunk tehát, mint egy második Mózes a nép és az Úr közé és kitarva karjainkat kiáltunk az Úrhoz: „Parce Domine, parce populo tuo et ne dissipet ora clamantium ad Te Domine!” De nem elég az imádság a buzgó könyörgés hazánkért és népünkért, hanem szálljunk sikra tettekkkel is azokért. Mindenekelőtt most, mikor az Isten kezét közelebről érezzük, legyen a mi papi és szerzetesi életünk sokkal öntudatosabb és mélyebb, mint azelőtt, mert csak az igazi lelki nagyság az, mely a csapások és veszélyek közepette el nem csügged, hanem egyenesen áll, sőt másokat is fölemel. Ezt a lelki nagyságot pedig csak az öntudatos és buzgó szerzetesi élet adja meg nekünk, mely megtanít bennünket a saját bajainkról elfeledkezni, önmagunkat megtagadni, az élvezeteknek meghalni és egyedül másnak élni. Emlékezzünk a mi hős testvéreinkre, a kik az örökké emlékezetes török hódoltság idejében szolgáltak a magyar népnek, nemcsak a harcmezőn tündököltek, mint Tomori Pál és Kap. sz. János testvéreink, hanem miután a szomorú szolgaság ideje bekövetkezett, az elnyomott, üldözött és hontalan magyar népet az erdőkben, barlangokban és más egyéb rejtékhelyeken keresték föl életük veszélyeztetésével, hogy a sz. mise áldozat és a szentségek vigaszaival fölemeljék a csüggedőket és enyhítő olajat csepegtessenek a sajgó sebekre. Ők maguk is hontalanok voltak, nekik maguknak se volt helyük, a hová fejüket lehajtsák, de

észre sem véve a saját nyomorukat, nem törődve egyedüli vagyonuk, életük veszélyeztetésével, csak a reájuk bizott nép lelkiüdvének éltek, ezt munkálták ezer veszély között, míg áldozatul nem estek sz. hivatásuknak. Szerteszét e honban nyugosznak az ő martir csontjaik, az idő a feledékenység leplét borítja reájuk; szellemük azonban él, vagy ha nem él, most kell annak feltámadnia és ennek az áldozatos szellemnek kell mindnyájunkat lelkesítenie. Mi ugyan még nem vagyunk ott, a hol ők voltak, de el kell készülnünk mindenre. Legyen meg az Úr akarata, elfogadunk mindent az Úr kezéből, készek vagyunk megválni mindentől, a mi csak előttünk kedves, csak a mi szerzetesi szellemünket, a mi féltveőrzött fegyelmünket el ne veszítsük, mert e nélkül hasznavehetetlen munkásai lennénk a hazának és az Egyháznak, ennek birtokában pedig csodás hatalommal rendelkezünk hivatásunk betöltésére. Úgy munkálkodjunk tehát, hogy ez a kincsünk el ne vesszen. A mi munkánk egyenlőre odairányuljon, hogy a predikáló- és gyóntatószékben kettős buzgalommal adjuk meg a lelki vigaszt a mi népünknek, mely most sokkal nagyobb számban keresi föl a vigasztalás eme forrásait és a nekünk adott lelki hatalommal hassunk oda, hogy a szűkölködők számára alakult charitatív intézmények minél hathatósabban felkaroltassanak. Senki az én kifejezett engedélyem nélkül helyét, csak rövid időre is el ne hagyja, mert most folytonosan szükség van jelenlétünkre, ép azért rendületlenül tartson ki mindenki a neki kijelölt őrhelyen. Az egyes felmerülő szükségekben az elüljárók engem haladéktalanul értesítsenek és én rögtön intézkedni fogok. Legyünk mindannyian higgadtak és oda hassunk, hogy semmiféle nem várt csapás lélekjelenlétünktől bennünket meg ne fozzon.

Ezen buzdításaimhoz még egy szomorú hirt is kell csatolnom. Az egész anyaszentegyház mély gyászt öltött, mert épen most a szorongattatás napjaiban, mikor minden szem feléje fordult, hunyt el a mi egyházunk feje és szeretetteljes atyja X. Pius Pápa. Nagy csapás ez az egész egyházra, de különösen a mi szerafikus rendünkre, a mely a megboldogult szent atyjánkban kiváló jótevőjét és nagy pártfogóját veszítette el. Nagyszabásu reformművek és az egész Egyház felvirágoztatása teszik örökké emlékezetessé az ő kormányzását. Méltó és jogos tehát, hogy mi a szerafi szeretet hagyományosai különös kegyelettel emlékezzünk meg a nagy halotról buzgó imáink és sz. miséink által. Ezennel elrendelem tehát, hogy a Constitutionók 176-ik pontja értelmében, minden záróban tartassék egy ünnepélyes gyászmise megboldogult sz. atyánkért (ha csak már eddig is meg nem tartatott) és azonkívül minden áldozópap mondjon érette két szent misét; a klerikusok gyászszolozsmát, a laikusok pedig 100 miatyánkot és üdvözlétet végezzenek. Ha ezeken kívül a megyéspüspökök még más valamit is előírnának, ezt is pontosan be kell tartani. Azonkívül imádkozzunk mindnyájan Kedves Testvérek, hogy a mai zavaros időkben a konklávé meg lehessen tartani és a jó Isten szíve szerinti főpásztort adjon az Ő Egyházának.

Gyöngyös, 1914. augusztus 21-én.

P. Unghváry Antal

min. provincialis.

De mandato Paternitatis suae Adm. Rev.

Fr. Virág Vendác

secretarius.

Uj Decretumok.

A S. Congregatio Rituum újabban a templomi villanyvilágításra a következő Decretumot adta ki:

Expostulatum est a S. Rituum Congregatione utrum lux electrica quemadmodum vetita est una cum candelis ex cera super altari juxta declarationem seu decretum n. 4206 diei 22. Novembris 1907, ita etiam in grandibus superioribus ipsis altaris vel ante sacras imagines seu statuas super eisdem gradibus et altari positas prohibita sit?

Et S. eadem Congregatio audito etiam specialis Commissionis voto, rescribendum censuit: Affirmative et ad mentem.

Mens est: S. R. Congr. hanc nacta occasionem, cum innotuerit nonnullis in locis tales abusus invaluisse, ut circa aediculas sancto-

rum in pariete super altare positas, et vel in ipsis altaris gradibus ubi candelabra collocantur, parvae lampades electricae variis distinctae coloribus disponantur — quod profecto minus convenit gravitati et dignitati sacrae liturgiae propriae et decori Domus Dei — facto verbo cum Sanctissimo, etiam atque etiam Rmos Ordinarios in Domino hortatur ut pro sua religione invigilent ne S. C. decreta posthabeantur, et ecclesiarum rectores doceant quae in casu, juxta decreta, permissa quaequae vetita sunt.

Summa autem decretorum haec est: Lux electrica vetita est, non solum una cum candelis ex cera super altaribus (4097), sed etiam loco candelarum vel lampadum, quae coram SS. Sacramento vel Reliquiis Sanctorum praescriptae sunt. Pro aliis ecclesiae locis et

caeteris casibus, illuminatio electrica, ad prudens Ordinarii iudicium, permittitur dummodo in omnibus servetur gravitas, quam sanctitas, soci et dignitas s. Liturgiae postulant (3859, 4206, et 4210 ad I.) Nec licet tempore expositionis privatae vel publicae interiore partem ciborii cum lampadibus electricis in ipsa parte interiori collocatis illuminare, ut SS. Eucharistia melius a fidelibus conspici possit (4275).

Atque ita rescripsit et servare mandavit die 24 Iunii 1914.

Fr. S. Card. Martinelli, Praefectus

L. + S.

+ Petrus La Fontaine, Ep. Charystien. Secretarius

A szép és kényelmes villanyvilágítás, mely gyorsan elterjedt a privát lakásokban és nyilvános helyeken, oly hamar a templomokba is bebocsátást kért. Az Egyház nem is idegenkedett tőle, mert hisz a mi szép és practikus a privát lakásokban, ugyanaz a templomban is helyet nyerhet. Előjárt ebben a római szent Péter bazilika, a hol ma már az egész mennyezet és a hatalmas kupola villanylámpákkal vannak megvilágítva. Ezt követték majdnem az összes templomok, a hol csak villanyvilágítás található. Mikor azonban az egyház a villanyvilágítást elfogadta és megtűrte, evvel nem tette azt egyszersmind liturgikus tényezővé, a mely az istentisztelet céljaira úgy szolgáljon, mint a szigoruan előirt viaszgyertyák, melyek nem a sötétség eloszlatására, hanem mint kultusz-tényezők kívántatnak meg. A villanyvilágítás csak azoknak a gyertyáknak helyét foglalhatja el, melyeket az éjjeli istentisztelet alkalmával a sötétség eloszlatására gyújtunk meg, míg azokat a gyertyákat melyek az istentisztelet fényét mozdítják elő, és a melyeket ennél fogva nappal is meg kell gyújtani, nem helyettesítheti a villany. Innen már 1895-ben S. Rit. Congr. azon kérdésre, hogy megengedett-e a templomokban a villanyvilágítás? azt felelte: „Ad cultum, Negative; Ad depellendas tenebras Ecclesiasque splendidus illuminandas, Affirmative; cauto tamen ne modus speciem praeseferat theatralem“. E szerint tehát csak a sötétség eloszlatására és a templom fényesebb kivilágítására szolgálhat a villanyvilágítás, de nem alkalmazható az Oltáriszentség és a szentképek kultusza körül, mert ezen kultusz módozatait szigoruan szabályozzák a rubrikák és itt csak az előírások lehetnek irányadók. Sőt a templom kivilágításánál is vigyázni kell, nehogy színházias legyen a templom kinézése. Dacára azonban ezen decretumnak, mivel a középületekben és kirakatokban hozzászoktunk a díszítő és kápráztató villanyvilágításhoz, csakhamar nem csak színházias lett a templomok kivilágítása, hanem föltolakodott a villanyfény az oltárra is és ott a komoly és

misztikus viaszgyertyát háttérbe szorította színházias módon kápráztatva, gyönyörködtetve, de föl nem emelve. A villanyfény illetén használatát az Egyház érthető okokból nem engedi meg, mert nagyon fél, hogy az eddig komoly és mély hatást gyakorló oltárfény a villannyal világias és színpadias jelleget fog ölteni és mély belső tartalmát elvesziti. Ebből a célból egyre-másra jöttek az Egyház tiltakozásai a tultengő villanyvilágítás ellen. A 4206 decretum letiltja a villanyt az oltár mensájáról, a hol a gyertyák között nincs hely. A 4210 decretum már magasabban az oltár strukturáján sem türi meg a villanyt, és különösen ellenzi az Oltáriszentség és a szentek képei körül. Ugyanis ezekre a kérdésekre: „1. Licebitne apponere in Altari, in quo SS. Sacramentum publicie fidelium patet venerationi, electricas lampades, sive Tabernaculum circa, sive in vasis florigeris quae inter candelebra locantur? 2. Fasne erit, imagines SS. Cordis Jesu, vel B. M. Virginis, iisdem electricis circumcingere luminibus, ad instar scilicet fulgidae coronae circa caput, lunae sub pedibus, vel ad modum solarium radiorum ad latera; et in capitibus duodecim Apostolorum linguas igneas effenigere rubeis lampadibus? 3. Permittine demum poterit, quod in lampadibus, quae ex Ecclesiae fornicibus pendent, candelae ex cera, fictis candelis electricis substituuntur?“ azt felelte a S. R. Congregatio, hogy be kell tartani a 4206. számú decretumot, mely ezeket nem engedi meg. Nem lehet tehát egyáltalán helyeselni azokat a villanyos lámpa koszorukat, melyeket oly gyakran látunk a szentek képei és szobrai körül, még kevésbbé lehet megengedni a villanyfényt a kihelyezett Oltáriszentség közvetlen közelében, vagy a Ciborium, illetve az oltár fölé emelt kupola kivilágítását, mert ez a mellett, hogy tilos, még izléstelen is. Nincs ugyanis nagyobb hiba, mint az mikor megvilágítandó tárgyra alkalmazzuk a villanylámpákat. Ez által ugyanis éppen azt érzük el, hogy maga a megvilágítandó tárgy a szembe jövő fény miatt láthatatlan. Szép a törekvés megvilágítani az oltárt, vagy a Szentek képeit vagy szobrait, vagy végül magát a kihelyezett Oltáriszentséget, de akkor ha ezt el akarjuk érni, úgy ne az oltárra alkalmazzuk a villanyfényt, hanem avval szemben a falon, vagy a szembeálló boltíven, lehetőleg úgy, hogy a lámpák ne is lássanak, így a rubrikáknak is eleget fogunk tenni és az oltár is fényes lesz.

A jelenlegi decretum nem egvébb, mint az előbbi decretumok rekapitulációja, melyben az Egyház újra tiltakozik a villanyvilágítás okatlan használatára ellen a templomokban.

A Congregatio S. Officii szintén hozott egy decretumot, a mely nem kevésbbé érdekes reánk nézve:

SSmus Dominus N. Pius Pp. X. in audientia R. P. D. Adessori S. Officii impertita, perliberiter suscipiens preces multorum, praesertim Sacrorum Antistitum, ampliori cupientium suffragio animabus in purgatorio degentibus subvenire, quo die generalis in universa Ecclesia defunctorum celebratur commemoratio, accedente Eminentissimorum Patrum Cardinalium Inquisitorum Generalium voto, in Congregatione habita feria IV. die 24 Junii, anno 1914. favorabiliter express, benigne concedere dignatus est ut die secunda novembris cuiuslibet anni, christifideles, confessi ac s. Communionem refecti, quoties aliquam Ecclesiam vel Oratorium publicum semipublicum defunctis suffragari visitaverint, ibique ad mentem summi Pontificis oraverint, toties plenariam indulgentiam, animabus piacularibus flammis addictis tantummodo profuturam, lucrari valeant. Praesenti in perpetuum validuro, absque ulla Brevis expeditione. Contrariis quibuscunque non obstantibus.

D. Card. Ferrata, Secretarius.

L. + S.

+ Donatus, Archiep. Ephesin. Adessor.

Ezen decretum értelmében a halottak napján ezentul egy kis Portiuncula lesz, a mennyiben bárki, miután meggyónt és megáldozott, a hányszor csak valamely templomot, vagy oratoriumot, meglátogat és ott imádkozik a Pápa szándékára, mindannyiszor teljes bucsut nyer, amely teljes bucsu azonban csak a meghalt hivekre alkalmazható. Ez a bucsuengedély bizonyos tekintetben még bővebb, mint a Portiuncula, mert Portiunculakor csak a ferencrendi templomok látogatásával van összekötve teljes bucsu, ezen engedmény erejénél fogva azonban bármely templomot, publicum vagy semipublicum oratoriumot látogat meg valaki és ott tetszés szerinti imákat mond a pápa szándékára, mindannyiszor teljes bucsut nyer a mely azonan csak a meghaltakra alkalmazható, ennyiben szükebb ez az engedély a Portiunculánál, mert a Portiunculai bucsut magunkra is alkalmazhatjuk.

A keresztség Szentségéről liturgikus szempontból.

Mint a cím sejteti az alábbiakban a keresztség Szentségéről sem morális, sem jogi, hanem csupán liturgikus szempontból akarunk foglalkozni, a mi természetesen még sem történhetik a nélkül, hogy némi morális vagy jogi szempontok mégis bele ne vegyülnének, de a mennyire lehet kizárólag a liturgikus rész mellett maradunk, mert ez fölötte szükséges arra, hogy az első és legszükségesebb Szentséget méltón és helyesen adminisztrálhassuk.

A keresztség körül liturgikus szempontból mindenekelőtt azt kell körülményesen megállapítanunk, hogy a keresztségnek hol kell történnie? Valamint a többi Szentségeknél az Egyház arra törekszik, hogy azok lehetőleg a templomban történjenek, úgy a keresztségnél is ez az Egyház akarata, a mit itt anél is inkább megkövetel, mert a keresztség szertartásai pl. az ünnepélyes bevezetés a templomba, elvesztik értelmüket, ha a templomon kívül történnek. Azért az Egyház a Rituale Romanumban (Tit. II. 29.) a következőket írja elő: „Itaque, necessitate excepta in privatis locis nemo baptizari debet, nisi forsitan sint regum aut magnorum principum filii, id ipsis ita deposcentibus, dummodo id fiat in eorum Capellis seu Oratoriis, et in aqua baptismali de more benedicta.“ E szerint tehát mindenkinek a templomban kell fölvenni a keresztséget, csak a főrangakkal tesz az Egyház némi különbséget, a kiknek gyermekeit szabad a kastély kápolnájában megkeresztelni, mert hisz ily módon azok is a tem-

plomban veszik föl a keresztséget, melyet ez esetben a kápolna helyettesít. Ez alól a parancs alól, minthogy az Egyház cum gravi incommodo non obligat, van kivétel. Ilyen kivétel, ha a keresztelendő gyermek annyira beteg, hogy nagyobb veszély nélkül nem hozható a templomba, vagy talán az időjárás olyan zord, hogy a templombahozás a másképp talán egészséges gyermek életét is kockára teszi, vagy végül talán igen nagy a távolság a templomtól stb. Néha talán két-három ilyen körülmény is összejöhet egy esetben. Ilyen esetekben minden bizonnyal szabad a templomon kívül keresztelni, de csupán magát a keresztséget kell kiszolgáltatni, míg az azt megelőző és követő szertartásokat a szükség megszűntével a templomban kell kipótolni, a melyre a megkeresztelt köteles a templomban megjelenni. Ezen szükségeseteken kívül természetesen nem szabadna a templomon kívül keresztelni, ha mindjárt némelyek urhatságból vagy más el nem fogadható okokból követelnék is, hogy gyermekeiket otthon keresztelje meg a plébános. Minthogy azonban egyesek annyira ragaszkodtak ezen oktalan követelésükhöz, hogy készebbek voltak gyermekeiket a keresztségtől visszatartani, mintsem azokat a templomba elküldeni, sok esetben kényszerültek a plébánosok a templomon kívül keresztelni, nehogy egy lélek elveszen. Ugylátszik ujabban azért hozta a S. Congr. De Disciplina Sacramentorum azon resolútióját 1912. december 23-án, a mely szerint megengedi, hogy „ex

iusta et rationabili causa ordinarii permittere possunt, ut parvulis, praeterquam quod instante mortis periculo vel urgente infirmitate, domi baptismatis sacramentum conferretur; hogy ilyen esetekben segítsen. Ezen resolutio értelmében az előbb említett nagy szükség eseteken kívül bármily kisebb észszerű okból meg lehet engedni, hogy a gyermek otthon kereszteltessék. De persze erről a püspöknek tudomással kell birnia, legalább ugy általánosságban. Ilyen keresztelégnél, minthogy nem valószínű, hogy a gyermeket elhozzák a templomba a kereszttség szertartásainak utólagos pótlására, a moralisták véleménye szerint, a kereszttség összes szertartásait el kell a kereszttség alkalmával végezni.

A kereszttség törvényes helye tehát a plébánia templom, a melyben e célból kell lenni keresztelő medencének, vagyis keresztkutnak. Régente, míg a keresztiséget immersio által szolgáltatatta ki az Egyház, a keresztiség számára a templom mellett egy külön épület volt, melyet baptisteriumnak neveztek. A baptisterium köralakú épület volt, a melyben rendszeren volt egy oltár keresztelő sz. János tiszteletére, közepén pedig egy nagy medence állott, melybe lépcsők vezettek le, körös-körül fülkék voltak, a melyekben a keresztelendőket levetkőztek, majd a keresztiség után felöltözték. Miután azonban bejött az Egyházba a pedobaptismus, lassankint elmaradt az immersio és helyébe lépett az infusio által való keresztelés, a mely nem igényelvén akkora edényt, a baptisteriumok fölöslegessé váltak és csupán mint régi emlék maradt meg néhány közülük. Manap az Egyház kisdedeket keresztel és pedig infusio által, azért ennek megfelelőleg a baptisteriumok is átalakultak keresztkutakká, melyek a plébánia templomban helyeztetnek el. Ha azt keressük, hogy hová kell a templomban a keresztkutat helyezni, erre nézve nincs semmi előírásunk, azért itt csupán a liturgikusok véleménye és a szokás irányadó. A liturgikusok ugy vélekednek, hogy a keresztkut számára ajánlatos a templom főbejáratától balra, vagyis az evangelium oldalra mindjárt a bejárat mellett egy kápolnát építtetni, ezt a kápolnát keresztelő sz. János tiszteletére kell szentelni és ennek a közepére kell állítani a keresztkutat. Ajánlatos, hogy a kápolna közepe kissé mélyebb legyen, a hová körös-körül egy-két lépcső vezessen le és ezen mélyedés közepén álljon a keresztkut, mert így jobban fogja representálni a kápolna a keresztelő medencét. Ezen kápolnának azért szükséges a főbejáratához közel lenni, hogy így keresztelés szertartásai jobban betarthatók legyenek, mert a szertartások első része a templomon kívül vagy legalább is az előcsarnokban történik és innen ily módon alkalmasan vezethető be a keresztelendő a keresztelő kápolnába. Persze legtöbb templomnak nem áll rendelkezésére ilyen kápolna, ez esetben el lehet helyezni a keresztkutat más kápol-

nába is, vagy esetleg a templom hajójába, de lehetőleg ne a szentélybe. A mi magát a keresztkutat illeti, erre nézve a Rituale Romanum a következőket írja elő: „Baptisterium sit decenti loco et forma, materiaque solida, et quae aquam bene contineat, decenter ornatum et cancellis circumseptum, sera et clave munitum atque ita obseratum, ut pulvis vel aliae sordes intro non penetrent, in eoque, ubi commode fieri potest, depingatur imago sancti Joannis Christum baptisantis.“ (Rit. Rom. Tit. II. 30.) Láthatjuk ebből, hogy az Egyház a keresztkut alakjára és anyagára nézve nem ír elő semmit, a miért is ebben szintén a szokás és a liturgikusok véleménye az irányadó. Általában a keresztkut egy nagy tágas nyolcszögletű vagy kerek alakú edény szokott lenni, a mely egy vastag oszlopon áll. Illendő, hogy ezen oszlop és edény között legyenek szépen csiszolva, de nincs megtiltva a fa sem, csak persze ez esetben a fa edénybe egy beillő ezüst, aluminium vagy nikkel tartályt kell helyezni a keresztvíz befogadására, a melyet alkalmas foggantyúval kell ellátni, hogy kivehető és tisztítható legyen. Ajánlatos ezen edény alkalmazása akkor is, ha a keresztkut ugyan kőből van, de nincs teljesen kiciszolva, vagy talán a kő puha likacsos természetű, mert különben beissza a keresztvizet. Minthogy a keresztkutat úgy kell elzárni, hogy ahhoz semmi por vagy piszok ne férjen, természetesen födelének is kell lennie, a mely az edényt tökéletesen elzárja és ennek kulcsra kell járnia. A födelet legajánlatosabb rézből vagy alkalmas fémből készíttetni, de lehet fából is. A födelén a Rituale Romanum óhajtja ker. sz. János képét vagy szobrocskáját. A födelek többnyire tornyos alakban készülnek és az az alak általában elfogadott.

A keresztkut mellett mégkivántatik az u. n. Sacrarium, a hová a keresztiségnél elhasznált keresztvizet kell önteni és ugyanide kell önteni azt a vizet, melyben a corporalék mosattak és mindazt, a mit a rubrikák a Sacrariumba önteni parancsolnak. A Sacrariumnak a liturgikusok szerint egy négyszögletű üregnek kell lenni, az oldalait kővel vagy téglával kell kirakni, a fenéken azonban laza földnek kell lennie, mely a folyadékot gyorsan elissza. Nyílását négyszögletű kővel kell elzárni, a mely egy vaskarikával fölemelhető legyen. Szokták azonban a Sacrariumot másképp is csinálni. Sok helyen a keresztkut közepén két részre oszlik, az egyik rész a keresztvizet foglalja magában, a másik rész pedig az elhasznált keresztvíz fölfogására szolgál, fenekén nyílása van és innen a víz a medencét tartó oszlopon keresztül a földbe vezetetik. Az ilyen Sacrarium sokkal praktikusabb, mint az előbbi, azért jobban is ajánlható.

A Rituale Romanum szereti a keresztkü-

tat ráccsal venni körül, a melyen belül csak a papnak, a keresztelendőnek és a keresztszülőknek volna helye, de ez persze csak nagyobb templomokban tartható be, a hol több helyet lehet juttatni a keresztkútnak.

Minthogy úgy a kereszteléshez, mint a keresztkút megszenteléséhez szükségesek a sz. olajok, itt szükséges előrebocsátanunk egy kis tanulmányt.

A szent olajokról és azok kezeléséről.

Az Egyház szertartásaiban háromféle sz. olajat különböztetünk meg u. m. a kathekumenek olaját, a betegek olaját és a sz. Krizmát. Mind a háromféle sz. olajnak olajfa olajból kell lennie, úgy annyira, hogy más anyagból készült olajat nem is szentelhet meg érvényesen a püspök. A sz. Krizmába az olajhoz balzsamot is kever az Egyház. Ezen sz. olajokat a nagvcsütörtöki misében szenteli meg a püspök és ugyanakkor mindjárt szét kell küldeni azokat a plébánosoknak, hogy a nagyszombati keresztkútszentelésnél már alkalmazni lehessen a krizmát és a kathekumenek olaját. A sz. olajokat csak a papoknak vagy szerpapoknak szabad a rendeltetési helyre vinni. A S. Officium megtiltotta, hogy a sz. olajok postán küldessenek (S. Officium 1. Maii 1901. ad 2.) megengedi azonban, hogy szükség esetén, ha a papok nem vihetnék szét a sz. olajokat, úgy szabad azokat jámbor és teljesen megbízható világiak által küldeni (Decretum eiusdem diei.) A sz. olajok

számára minden plébánián kell lenni három különböző nagyobb edénynek a melyekből azután annak idején tölteni lehessen a használati kisebb edényekbe. A Rituale Romanum szerint ezen edényeknek ezüstből vagy legalább is alumíniumból kell lenniök, nem jó a réz, mert rozsdát kap. A mi az üveget illeti, ez elég illendőnek és megengedhetőnek látszik, de a fémek jobban megfelelnek. Ezen edények olyan bőszerűak legyenek, hogy beléjük lehessen nyúlni és így könnyen lehessen azokat tisztítani. Mindegyiknek legyen légmentesen záró födele, mely legjobb, ha srófra jár. Mondanunk sem kell, hogy a fedőknek teljesen az edény anyagából kell lenniök és nagyon kárhóztatandók a parafa dugaszok, mert egyrészt méltatlanok a sz. olajokhoz, másrészt megmivel teleisszák magukat a régi olajokkal és nem lévén tisztíthatók avassá teszik rövid idő alatt a sz. olajokat, bármennyire is frissek legyenek azok, azonkívül a sz. olajok profanálására vezetnek. Az edényekre pontosan rá kell vésni a sz. olajok neveit, nehogy a használatnál azokat összekeverjük. Nem elég csak a födelekre írni rá a sz. olajok neveit, mert azokat könnyen összekeverhetjük, hanem szükséges magukat az edényeket megjelölni legalább a sz. olajok kezdőbetűivel, de úgy hogy a tévedés ki legyen zárva.

Folyt. köv.

Tézisek a kétheti konferenciákhoz.

1. Ex theologia Morali. Continuetur tractatus de septimo Decalogi praecepto; in specie: de origine dominii, de possessione, de dominio filiorumfamilias, conjugum et auctorum. (L. Noldin „De praeceptis“ 359 és következő pontjait.)

2. Ex Jure Canonico. Disseratur de poenis ecclesiasticis; et quidem: de conditionibus requisitis ad censuram incurrendam. de causis a censura excusantibus et de absoluteione a censuris. (L. Noldin füzetét „De poenis ecclesiasticis“ és Taubert.)

3. Ex liturgia sacra. Agatur de collectis, seu de orationibus imperatis (etiam pro gravi!) juxta praescriptum cujuscunque dioeceseos.

(L. a Caerem. Rom. Seraph. 219. pontját, a liturgia manuscriptumát és az egyházmegyei határozatokat.)

Kijavítandók a Tabulában.

A füleki zárdánál: R. P. BENEDICTUS SIPOS, Lector SS. Theol., Approbatus.

A szatmári zárdánál: R. P. MARCELLINUS MAYER, Exhort. Lajcorum. R. P. ODORICUS REINHOLC, interim. loco P. IGNATII

A katonasághoz újabban bevonult R. P. JULIANUS BÁNYÁSZ Capel. Castr.

A bácsi zárdánál: R. P. CAMILLUS KIMMEL, Dir. III. Ord. Germanorum.

Tartományi hírek.

Ordinatók.

Junius 20-án reggel 8 órakor a theologus testvéreknek egy lelkes csapata indult el Gyön-

gyösről Egerbe, hogy a kegyelmes érsek úr által a szent rendek részesei legyenek. Az egri házfőnök atya és testvérek a legnagyobb sze-

retettel fogadták a növendékeket. A kis egri zárda minden tekintetben megfelelt annak, hogy az ordinandus testvérek az ordinációkat megelőző lelkigyakorlatokat háborítatlanul és teljes odaadással tarthatták, melyek jun. 21-én, este kezdődtek. E helyen hálánkat kell kifejeznünk P. Schrotty Pál magister és P. Dobos Dénes lector atyáknak, kik a növendékek szívében a nagy kegyelmek befogadására alkalmasakká tették lelkes exhortációik által.

Junius 23-án délelőtt a világi kispapokkal együtt résztvettek növendékeink az „examen ordinandorum“-ban, mely az érseki semináriumban történt. 24-én pedig a tonsura és kisebb rendek feladása által kezdetét vette az ordináció az érsek úrnak mysticus hangulatu kápolnájában. 25-én a subdiaconatusi, 26-án a diaconatusi és 27-én a presbyteratusi méltóságra ordínálta növendékeinket az érsek úr.

Subdiaconatusok lettek: Oberten Odiló III. é., Hermann Hermenegild, Herr Leó, König Kelemen II. é. hh.

Diaconusok lettek: Polich Lipót, Krausz Bernát, Bende Szaniszló III. é. hh., Horváth Zénó, Borsányi Balázs, Blihar Barnabás és Kiefer Szilvér II. é. hh.

Presbyterek lettek: Tóth Pacifik, Baligács Vazul IV. é. hh. és Kopilovics Ivó III. é. hh.

Testvéreink az ordinációk ideje alatt, úgy az egri zárda részéről, valamint a jámbor hívek részéről a legnagyobb figyelemben és szeretetben részesültek, úgy hogy az első keresztyények testvériségét élvezték egy teljes héten keresztül. Hálából a nemes szívek iránt, jun. 26-án 10 órakor P. Schrotty Pál magister fényes istenizszoletet tartott, melyen az újonnan creált diaconus testvérek segédkeztek.

Ugyancsak Budán, méltóságos dr. Kohl Medárd püspök úr jun. 27-én a tonsurát és kisebb rendeket adta föl Kalmár Özséb II. é. egyetemi hallgatónak, 29-én pedig Majtai Mór II. é. egyetemi hallgatót diáconussá ordínálta.

Augusztus hó 28-án ismét papszentelés volt. Az egri érsek úr Ő nagyméltósága, akkor szentelte házi kápolnájában pappá fr. Polich Lipót diaconust és szerpappá fr. Oberten Odiló subdiaconust.

Jézus Krisztus az örök Főpap legyen az újonnan ordínált testvéreknek vezére és a méltóságukkal járó nehézségekben támasza.

Primiciák és ezüst misék. Az ordinációk végeztével a három új áldozópap szülővárosába utazott, hogy ott mutassák be első szent áldozatukat, hol neveltetésüket és szerzetes-papi hivatásukat nyerték.

P. Tóth Pacifik Pécssett celebrálta első szent miséjét. Manuductora főt. P. Eöser Zsigmond exminister volt, a primiciái ünnepi beszédet P. Zadravec István theológiai tanár, jelenleg szegedi házfőnök tartotta. A gyönyörűen földszített főoltár, a manuductor Atyának

tiszteletreméltó személye, szereplése, a fényes segédlet, a magasztos gondolatokkal teljes, átérzetten előadott beszéd mind oly hatást gyakoroltak a jelenvoltagekra, melynek emléke sokáig megmarad bennük.

P. Kopilovics Ivo Bajmok nagyközségben mutatta be első áldozatát jun. 29-én, oly fény és lelkesedés között, mely egyrészt a buzgó bácsmegyei hívek áhíthatának, másrészt az ünnepély jelentőségének kiválóan megfelelt. P. Ivo a primiciái örömnepok eltelté után visszatért Gyöngyösre, hogy folytassa a studiumot.

P. Baligács Vazul első szentmiséjét a muraközi Belatince községben tartotta meg. A manuductori tisztet a község derék plébánosa vállalta el, a ki egyébiránt is oly ügybuzgósággal karolta fel a primiciát, hogy annak üdvös hatásu örömeiben az egész vidék bőven osztozott. De a nagy örömet nem bírta el a primiciás özvegy édes anyja, ki amugyis gyenge szervezetű és szívbajos volt, — szívszélhűdés vetett véget földi életének, de bizomvára nem a hitből és anyai szeretetből származó örömeinek. Az égben élvezi most azt a boldogságot, melyet a földön nem birt elviselni.

Örömet és áldást hoztak Provinciánkra azok a 25 éves áldozópapi jubileumok, melyeket egyes atyák Isten kegyelmében megélték és hálás szívvel, kedves ünnepséggel megültek. Junius 30-án P. Massa Viktor és P. Rozmanit Kázmér Szabadkán, P. Tóth Dezső pedig Szolnokon tartotta meg jubileumi szentmiséjét.

Sokkal fényesebb, sokkal ünnepélyesebb volt P. Kochán Bertalannak, a Provinciánk köztiszteletben és szeretetben álló Definitórának jubileuma, melyet ő július 26-án tartott meg.

Jelen volt Főt. Tartományfőnök Atyánk, mint manuductor, P. Ambró János és P. Rukavina József mint diaconus, illetve subdiaconus; a szónoklatot Vidákovics Pál hitoktató tartotta. De az ünnep örömeiben őszintén osztozott Provinciánk minden tagja, kit a tisztelet és szeretet kapcsa fűz, a jóságos lelkü és érdemmel dus P. Bertalanhoz.

Még egyszer gratulálunk az ujmisés és ezüstmisés atyáknak és szívből óhajtjuk, hogy szent működésükben minél tovább, minél boldogabban éljenek.

A felvidéki zárdák átadása. Julius 8-án Főt. P. Provinciális P. Virág Venánc secretarius kíséretében Lembergbe érkezett, hogy a felvidéki zárdák ügyében a Szeplőtelen Fogantatásról címzett lengyel Provincia főnökével Főt. P. Michna Sergiussal tanácskozzék. A tanácskozások után a mi Provinciális Atyánk a lengyel Provinciálissal Eperjesre jött, hol megtörtént az ottani és a bártfai zárda átadása I évi próbaidőre. Az eperjesi zárda házfőnöke P. Szuber Anzelm lett, helyettes házfőnök P. Böhm Brunó, a lengyel Provinciából P. Szikora Metód. A többi eperjesi és bártfai testvé-

rek hajlandók ott maradni, a lengyel Provincia főnhatósága alatt. A növendékek közül fr. Barnabás diaconus és fr. Ottó végzett I. éves hh. kijelentették, hogy annak idején hajlandók átmenni a lengyel Provinciába.

Congressus Definitoriális. A Rendtartományi Közlöny legutóbbi számában Főt. P. Provinciális aug. 4-ére Gyöngyösre összehívta a Provincia kormánytanácsának tagjait és főt. P. Eger Zsigmond Exminister-Provincialist. Ezen meghívónak megjelenése óta a háborus viszonyok zavarai miatt oly nehézségek merültek fel, melyek már-már arra indították Főt. Tartomány-Főnök Atyánkat, hogy a Congressus megtartását bizonytalan időre elhalassza. Mindazonáltal Istenbe vetett bizalommal a Congressus programján csak annyit változtatott, hogy annak megtartását egy nappal későbbre tette. Így tehát aug. 5-ére a Ven. Definitorium összes tagjai megjelentek gyöngyösi zárdánkban, hogy leküzdvé minden akadályt, elviselve az uton minden kellemetlenséget, megtegyék mindazt, a mi Provinciánk javára szolgálhat.

Miután tehát Provinciális Atyánk a többi zárdák látogatását elvégezte, visszatért Gyöngyösre, hogy utoljára az itteni zárdában is megéjtse hivatalos visitatióját. Megérkezése alkalmával a testvérek az előírt ünnepélyességgel, a hívek, különösen a III. rendiek jelenlétében fogadták.

Maga a tanácskozás másfél napig tartott összesen három üléssel, melyekben elintézték a legsürgősebb ügyeket és megejtették a legszükségesebb dispoziókat.

A tanácskozás után a Definitorium tagjai visszaindultak otthonukba, kitették magukat mindazon fátalmaknak, kellemetlenségeknek, melyek a megzavart vasúti közlekedés miatt rájuk vártak. A Főt. P. Eger Zsigmond Exminister még néhány nappal tovább volt szíves közöttünk tartózkodni.

A Congressus keretében megtörténtek a dispoziciók, a Tabula is elkészült, de annak végrehajtását, a háborus zavarok nehézségei miatt a Főt. Definitorium csak egy hét múlva tette kötelezővé.

Szegedi zárdánk megszigorítása. A most elmúlt Congressus legfontosabb ténye volt a szegedi nagy munkakörű zárdának megreformálása. Ez a kényszerítő körülmények hatása alatt föltétlenül szükséges volt. A nem reformált testvérek száma annyira megfogyatkozott, hogy a szegedi zárdát csak úgy lehetett megmenteni és legalább némiképp ellátni, ha a Definitorium reformált testvérekkel népesíti be. Erre a jel-

zett belső okon kívül külső ok is közreműködött. Ugyanis a szatmári zárda minden szépsége és kedvessége mellett is oly szűknek bizonyult, hogy a Collegium Seraphicum növendékeit benne alkalmasan elhelyezni nem lehetett. Mászt kellett tehát keresni. És ekkor legmegfelelőbbnek mutatkozott a bajai zárda, a mely elég tágas sok növendék kényelmes elhelyezésére is és a mely közel lévén a cistercita atyák vezetése alatt álló gimnáziumhoz, az ifju növendékek fegyelme is üdvös hatást gyakorol. De most meg a gimnaziális klerikátnak kellett új helyet szerezni. Így merült fel a gondolat, hogy a szegedi zárda szükséges papi személyzettel csak úgy lesz ellátható, ha azok egy része egyuttal lectori minőségben is működik. Ezért kellett a bajai studiumot áttenni Szegedre. Egerszersmind oly házfőnökre is volt szükség, a ki képzettsége, tehetsége, buzgósága, szervező-rendező ereje folytán a lehető legjobban tölthesse be azon nagy fontosságú pozíciót, milyen a szegedi házfőnökség és administratura. Ilyennek ítélte a Definitorium P. Zadravec István, theologiai gen. lectort, a kiváló hitszónokot, hitbuzgalmi és szociális téren kitűnt szervezőt. Óhajtjuk, hogy a régi szegedi zárda új tagjai minél nagyobb sikerrel működhessenek Isten dicsőségére, rendünk jóhírnevének emelésére.

Háborus zavarok hatása Provinciánkban. Az általános mozgósítás hírére ifjabb atyánk nagy része ezredparancsnokságához ment jelentkezni, ahol azonban azt az utasítást vették, hogy csupán személyes behívó kézhezvétele után tartoznak bevonulni. A jelentkezők közül azonban háromnak ott kellett maradni, ezek: P. Schrotty Pál theologiai magister, a ki Sabác bevétele alkalmával odaadó készséggel készítette el a sebesülteket és haldoklókat utolsó utjára. Jelenleg betegesen fekszik a szabadkai zárdánkban. P. Muha Ignácot Szegeden tartották peremenciában: P. Bányász Juliánt pedig Kassára hívták be. A laikus testvérek közül Tóth Titusz, Kovacsics Vince, Rédei Paskál, Hellebrandt Servác, Matonog Marián, Juhász Emil és Kelemen Kálmán szálltak táborba, akik mint tényleges katonák szolgálják a hazát.

Szerkesztői üzenetek.

Tekintettel a mostani háborus bonyodalmaakra a Közlöny nem jelenhetett meg augusztusban, hanem csakis szeptember elején.

A R. T. Közlönyre legújabbán előfizetett főtiszt. Csiszér Elek exprovincialis, custos brassói házfőnök atya 10 kor.-t.